

Odnos jedinica lokalne samouprave i komunalnih trgovačkih društava: primjer Grada Bjelovara

Kranjec, Andrijana

Graduate thesis / Diplomski rad

2025

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:255316>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

PRAVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
STUDIJSKI CENTAR ZA JAVNU UPRAVU I JAVNE FINACIJE
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ JAVNE UPRAVE

ZAVRŠNI RAD

**ODNOS JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I KOMUNALNIH
TRGOVAČKIH DRUŠTAVA: PRIMJER GRADA BJELOVARA**

Mentor:

Izv. prof. dr. sc. Mihovil Škarica

Studentica:

Andrijana Kranjec

Siječanj, 2025.

IZJAVA O IZVORNOSTI

Ja, Andrijana Kranjec pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog rada te da u radu nisu na nedozvoljen način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Andrijana Kranjec, v.r.

ODNOS JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I KOMUNALNIH TRGOVAČKIH DRUŠTAVA: PRIMJER GRADA BJELOVARA

Sažetak

Gradovi i općine kao jedinice lokalne samouprave dužne su skrbiti o javnim poslovima od lokalnog značaja. Tako gradovi i općine kao jedinice lokalne samouprave putem zakonom predviđenih subjekata obavljaju komunalne djelatnosti i preuzimaju odgovornost za kontinuirano, pravodobno i kvalitetno zadovoljavanje potreba lokalnog stanovništva u pogledu komunalnih djelatnosti. Grad Bjelovar kao jedinica lokalne samouprave osnivač je komunalnog trgovačkog društva Komunalac d.o.o. putem kojeg obavlja dio komunalnih djelatnosti na području svoje nadležnosti. Svrha odnosa je da kroz strategije, akcijske planove, ostvare suradnju na zadovoljstvo korisnika u pogledu pružanja usluga, zaštite okoliša i održivog gospodarskog razvoja.

Ključne riječi: jedinice lokalne samouprave, Grad Bjelovar, komunalne djelatnosti, Komunalac d.o.o.

THE RELATIONSHIP BETWEEN LOCAL SELF-GOVERNMENT UNITS AND MUNICIPAL COMPANIES: THE CASE OF THE CITY OF BJELOVAR

Summary

Cities and municipalities as units of local self-government are obliged to take care of public affairs of local importance. Thus, cities and municipalities as local self-government units perform communal activities through entities provided by the law and take responsibility for continuous, timely and quality satisfaction of the needs of the local population in terms of communal activities. The City of Bjelovar, as a unit of local self-government, is the founder of the utility company Komunalac d.o.o. through which it provides some of the communal activities in the area of its jurisdiction. The purpose of the relations is to achieve cooperation through strategies, action plans, to the satisfaction of users in terms of service provision, environmental protection and sustainable economic development.

Keywords: local self-government units, The City of Bjelovar, communal services, Komunalac d.o.o.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	5
2. PRAVNI OKVIR ODNOSA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I KOMUNALNIH TRGOVAČKIH DRUŠTAVA	7
3. GRAD BJELOVAR – JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE	14
3.1. Djelokrug Grada Bjelovara	14
3.2. Tijela Grada Bjelovara	16
3.3. Financiranje Grada Bjelovara.....	20
4. ODNOS GRADA BJELOVARA I KOMUNALCA D.O.O	
4.1. Komunalac d.o.o. Bjelovar	25
4.2. Djelokrug trgovačkog društva Komunalac d.o.o.	26
4.3. Imenovanje upravljačkih tijela	28
4.3.1. Skupština društva	28
4.3.2. Uprava društva	29
4.3.3. Nadzorni odbor	30
4.4. Financiranje	32
4.4.1. Reciklažno dvorište	32
4.4.2. Odlagalište otpada „Doline“	33
4.4.3. Projekt izgradnje kompostane na odlagalištu otpada „Doline“	33
4.4.4. Projekt izgradnje sortirnice	33
4.4.5. Zeleni centar Bjelovar	34
4.5. Obavljanje nadzora nad trgovačkim društvom Komunalac d.o.o.....	34
5. ZAKLJUČAK	36
LITERATURA	38
POPIS TABLICA I GRAFIKONA	39

1.Uvod

U ovom radu analizirat ću odnos jedinica lokalne samouprave i komunalnih trgovačkih društava u njihovom vlasništvu na primjeru Grada Bjelovara. Gradovi i općine kao jedinice lokalne samouprave dužne su brinuti o potrebama lokalnog stanovništva: o prikupljanju i odlaganju otpada, o dimnjačarskim poslovima, održavanju javnih površina, održavanju groblja, održavanju nerazvrstanih cesta, prijevozu putnika, izgradnji vodoopskrbnih sustava, izgradnji kanalizacijskih sustava i dr. S obzirom da su ti poslovi najbliži građanima, zadovoljavaju se potrebe stanovništva koje oni sami ne mogu organizirati, upravo iz tog razloga komunalne djelatnosti se u cijelosti organiziraju i obavljaju na razini lokalnih jedinica.

Uloga zakonodavnih vlasti je donijeti propise koji će regulirati obavljanje tih djelatnosti, a uloga jedinica lokalne samouprave je da svojim podzakonskim aktima detaljnije urede te provode obavljanje tih djelatnosti. Tako Zakon o komunalnom gospodarstvu propisuje vrste komunalnih djelatnosti, definira načine obavljanja komunalnih djelatnosti kao i načine financiranja te omogućuje lokalnim jedinicama da svojim odlukama same definiraju i neke druge djelatnosti kojima se kontinuirano zadovoljavaju potrebe građana.

Slijedom toga, gradovi i općine donose odluke o komunalnim djelatnostima, osnivaju trgovačka društva za obavljanje komunalnih djelatnosti, sklapaju ugovore o koncesijama, osnivaju javne ustanove te sklapaju ugovore o obavljanju komunalnih djelatnosti sa fizičkim i pravnim osobama. Za obavljanje komunalnih poslova zakonom se propisuje da se obavljaju kontinuirano, kvalitetno, ekonomično i u javnom interesu. Traže se najprikladniji oblici pružanja usluga, te izgradnje i održavanja komunalne infrastrukture s obzirom da se radi o poslovima koji traže veća financijska ulaganja i obavljanje djelatnosti u javnom interesu.

Grad Bjelovar je osnovao trgovačko društvo Komunalac d.o.o. upravo za obavljanje komunalnih djelatnosti kojima se pružaju usluge građanima – korisnicima usluga koji te usluge plaćaju bilo kroz cijenu usluge bilo kroz komunalne doprinose, komunalne naknade dok se izgradnja komunalne infrastrukture financira i iz fondova Europske unije.

Ova tema je važna iz razloga što se radi o poslovima koji se obavljaju u javnom interesu, fizičke i pravne osobe koje pružaju usluge ne smiju ostvariti profit, poslove moraju obavljati ekonomično i učinkovito, a cijenu usluge plaća korisnik.

Nadalje, zakonodavac uvjetuje kvalitetno obavljanje poslova, a kvalitetu pružanja usluga može uvjetovati ugovorom samo grad ili općina koji organiziraju obavljanje komunalnih djelatnosti,

dok na razini države ne postoje nezavisni regulatori koji bi definirali kvalitetu pružanja komunalnih djelatnosti, omogućili veći broj ponuđača za izvršavanje tih poslova tako da se onemogući monopolistički položaj trgovačkih društava u vlasništvu općina i gradova.

Nadalje, kroz ovaj završni rad kroz pravni okvir razraditi ću odredbe Zakona o komunalnom gospodarstvu u pogledu vrsta komunalnih djelatnosti, načina obavljanja i financiranja.

Nadalje, u dijelu Grad Bjelovar – jedinica lokalne samouprave prikazat ću Grad Bjelovar kao jedinicu lokalne samouprave kojom je statutom utvrđeno područje nadležnosti, djelokrug, uloga gradonačelnika kao nositelja izvršne vlasti i gradskog vijeća kao predstavničkog tijela građana te poslove ustrojenih upravnih tijela grada.

Sam odnos Grada Bjelovara kao jedinice lokalne samouprave i Komunalca d.o.o. razradit ću u dijelu završnog rada kroz određivanje djelokruga komunalnog trgovačkog društva, kroz ulogu Grada Bjelovara kod osnivanja Komunalca d.o.o., definirati ulogu gradonačelnika u skupštini društva, način i uvjete imenovanja uprave društva i nadzornog odbora kao tijela Komunalca d.o.o. te načine financiranja za obavljanje komunalnih usluga. Naime, Grad Bjelovar je odgovoran za kvalitetno i pravodobno obavljanje komunalnih djelatnosti, stoga obavlja nadzor nad pružateljima usluga.

2. Pravni okvir odnosa jedinica lokalne samouprave i komunalnih trgovačkih društava

Ustavnim promjenama 2000. godine lokalnim je jedinicama (općinama i gradovima) dato ustavno jamstvo samoupravnog djelokruga poslova koje obuhvaća uređenje naselja i stanovanja, prostorno i urbanističko planiranje, komunalne djelatnosti, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša te protupožarnu i civilnu zaštitu (Koprić, 2021).

Komunalne djelatnosti mogu se pobliže odrediti kao gospodarske djelatnosti koje ne potpadaju pod zakone slobodnog tržišta, jer se njihova svrha zbog njihova iznimna društvenog značenja, ne može ostvariti isključivo primjenom tržišnih zakonitosti. U obavljanju komunalnih djelatnosti mora se voditi računa o zahtjevima učinkovitosti i ekonomičnosti, s jedne strane, ali i ostvarenju javnog interesa utjelovljenog u svakoj javnoj službi, s druge strane (Sarvan, 2008). Upravo se odnos jedinica lokalne samouprave i komunalnih trgovačkih društava temelji na obavljanju komunalnih djelatnosti.

Opći pravni okvir odnosa jedinica lokalne samouprave i komunalnih trgovačkih društava čine: Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Zakon o komunalnom gospodarstvu, Zakon o trgovačkim društvima. Nadalje, posebni pravni okvir čine zakoni koji reguliraju pojedina područja komunalnih službi kao npr. Zakon o vodama, Zakon o održivom gospodarenju otpadom, Zakon o prijevozu u cestovnom prometu, Zakon o grobljima, Zakon o cestama i sl. te podzakonski propisi.

Za razumijevanje odnosa između jedinica lokalne samouprave i komunalnih trgovačkih društava potrebno je definirati što je to jedinica lokalne samouprave. Tako Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi u čl. 5. navodi „Grad je jedinica lokalne samouprave u kojoj je sjedište županije te svako mjesto koje ima više od 10.000 stanovnika, predstavlja urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu. U sastav Grada kao jedinice lokalne samouprave mogu biti uključena i prigradska naselja koja s gradskim naseljem čine gospodarsku i društvenu cjelinu te su s njim povezana dnevnim migracijskim kretanjima i svakodnevnim potrebama stanovništva od lokalnog značenja. Iznimno, gdje za to postoje posebni razlozi (povijesni, geoprometni), gradom se može utvrditi i mjesto koje ne zadovoljava uvjete iz stavka 1.ovog članka.“

Iz navedenog članka evidentno je da ustrojavanje jedinica lokalne samouprave proizlazi upravo iz potrebe zadovoljavanja svakodnevnih potreba lokalnog stanovništva koje one kao pojedinci ne mogu samostalno obavljati. Tako gradovi kao jedinice lokalne samouprave putem zakonom predviđenih subjekata obavljaju komunalne djelatnosti i preuzimaju odgovornost za kontinuirano, pravodobno i kvalitetno zadovoljavanje potreba lokalnog stanovništva. Nadalje, Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi u čl.19. navodi poslove od lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana te time u djelokrug jedinica lokalne samouprave dodjeljuje određene vrste poslova koje su dužni organizirati, a to su:

- uređenje naselja i stanovanja,
- prostorno i urbanističko planiranje,
- komunalno gospodarstvo,
- brigu o djeci,
- socijalnu skrb,
- primarnu zdravstvenu zaštitu,
- odgoj i osnovno obrazovanje,
- kulturu, tjelesnu kulturu i šport
- zaštitu potrošača,
- zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- protupožarnu i civilnu zaštitu,
- promet na svom području,
- te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Zakon o komunalnom gospodarstvu cjelovito uređuje sustav obavljanja komunalnih djelatnosti na području općina, gradova i Grada Zagreba te propisuje načela komunalnog gospodarstva, obavljanje i financiranje komunalnih djelatnosti, građenje i održavanje komunalne infrastrukture, plaćanje komunalnog doprinosa i komunalne naknade, održavanje komunalnog reda i druga pitanja važna za komunalno gospodarstvo.

Također navedeni zakon pod pojmom komunalnih djelatnosti podrazumijevaju da su to one djelatnosti kojima se osigurava građenje i održavanje komunalne infrastrukture u stanju funkcionalne ispravnosti i uslužne komunalne djelatnosti tj. komunalne djelatnosti kojima se pojedinačnim korisnicima pružaju usluge nužne za svakodnevni život i rad na području jedinice lokalne samouprave. Tako Zakon o komunalnom gospodarstvu u članku 22. navodi da su komunalne djelatnosti kojima se osigurava održavanje komunalne infrastrukture:

- održavanje nerazvrstanih cesta
- održavanje javnih površina na kojima nije dopušten promet motornim vozilima
- održavanje građevina javne odvodnje oborinskih voda
- održavanje javnih zelenih površina
- održavanje građevina, uređaja i predmeta javne namjene
- održavanje groblja i krematorija unutar groblja
- održavanje čistoće javnih površina
- održavanje javne rasvjete

dok su uslužne komunalne djelatnosti:

- usluga parkiranja na uređenim javnim površinama i javnim garažama
- usluge javnih tržnica na malo
- usluge ukopa i kremiranja pokojnika u krematoriju unutar groblja
- komunalni linijski prijevoz putnika
- obavljanje dimnjačarskih poslova

Osim navedenih djelatnosti predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može odlukom odrediti i drugu djelatnost koja se smatra komunalnom djelatnosti pod određenim uvjetima: ako se takvom djelatnošću kontinuirano zadovoljavaju potrebe od životnog značenja za stanovništvo na području jedinice lokalne samouprave, ako po svom sadržaju i značenju djelatnost predstavlja nezamjenjiv uvjet života i rada u naselju, ako je pretežno uslužnog karaktera i ako se obavlja po načelima komunalnog gospodarstva.

Obavljanje navedenih komunalnih djelatnosti organizira se na području jedinice lokalne samouprave. Isporučitelj komunalne usluge donosi opće uvjete isporuke komunalne usluge i sklapa s korisnikom usluge ugovor o isporuci komunalne usluge.

Opće uvjete isporuke komunalne usluge donosi isporučitelj komunalne usluge uz prethodnu suglasnost predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave.

Općim uvjetima utvrđuju se:

- uvjeti pružanja odnosno korištenja komunalnih usluga,
- međusobna prava i obveze isporučitelja i korisnika komunalne usluge i
- način mjerenja, obračuna i plaćanja isporučene komunalne usluge.

Korisnik komunalne usluge dužan je koristiti se komunalnom uslugom na način propisan općim uvjetima isporuke komunalne usluge te je dužan sudržavati se od radnji kojima bi se nanosila

šteta isporučitelju komunalne usluge odnosno komunalnoj infrastrukturi. Korisnik komunalne usluge dužan je plaćati cijenu za pružene komunalne usluge i javna davanja koja se plaćaju uz komunalnu uslugu ili u vezi s komunalnom uslugom.

Zakon o komunalnom gospodarstvu u članku 33. propisuje da komunalne djelatnosti može obavljati:

1. trgovačko društvo koje osniva jedinica lokalne samouprave ili više jedinica lokalne samouprave zajedno
2. javna ustanova koju osniva jedinica lokalne samouprave
3. služba – vlastiti pogon koju osniva jedinica lokalne samouprave
4. pravna i fizička osoba na temelju ugovora o koncesiji
5. pravna i fizička osoba na temelju ugovora o obavljanju komunalne djelatnosti.

Na koji način će se provoditi obavljanje komunalnih djelatnosti ovisi o veličini te kadrovskoj i financijskoj sposobnosti pojedine jedinice lokalne samouprave da li može sama organizirati obavljanje komunalnih djelatnosti, da li će se obavljanje komunalnih djelatnosti organizirati zajednički za dvije ili više jedinica lokalne samouprave ili će jednostavno povjeriti obavljanje komunalnih djelatnosti drugoj jedinici lokalne samouprave na području iste ili druge županije.

Trgovačko društvo za obavljanje komunalnih djelatnosti osniva jedinica lokalne samouprave sukladno Zakonu o trgovačkim društvima. Trgovačko društvo poslove komunalnih djelatnosti obavlja temeljem odluke o povjeravanju obavljanja komunalnih djelatnosti koju donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, nema cilj ostvariti profit, već je cilj zadovoljavanje potreba od općeg interesa lokalnog stanovništva.

Trgovačko društvo je pravna osoba koja sudjeluje kao subjekt u pravnom prometu, zaključuje pravne poslove, preuzima prava i obveze, posluje po pravilima tržišta, ostvaruje svoje prihode i ima svoje izdatke, odgovara za svoje obveze te je formalno samostalno i neovisno o lokalnim vlastima i upravi. Takvo trgovačko društvo može obavljati sve komunalne djelatnosti.

Međutim, u stvarnosti su komunalna trgovačka društva u velikoj mjeri pod utjecajem lokalnih tijela, o njima ovise i pod njihovom su kontrolom, što je posljedica određenih karakteristika komunalnih djelatnosti, a to su :

- komunalne su djelatnosti od posebnog značenja za zajednicu, stoga postoji poseban interes zajednice da se one izvršavaju u zadovoljavajućem opsegu i na primjeren način pa je i posebna odgovornost subjekta koji obavlja takvu djelatnost, ali i tijela koje mu je povjerilo da je obavlja;

- subjekti koji obavljaju pojedinu komunalnu djelatnost često su jedini ovlašteni na to, a u svakom je slučaju broj tih subjekata ograničen i drugi su isključeni, pa se uvjetno može govoriti o izvjesnom tipu monopola (korisnik ne može birati od koga će koristiti usluge);
- komunalne djelatnosti odnose se dijelom na društvena dobra potrošnja kojih nema konkurentni karakter ili isključivanje pojedinih korisnika nije moguće (javna rasvjeta)
- postoji vrijednosno uvjerenje da dio tih djelatnosti ne bi trebalo prepustiti motivaciji profitom sa svim posljedicama koje takva motivacija za sobom povlači (Antić, 2009).

Trgovačko društvo koje uz povjerenu komunalnu djelatnost obavlja i drugu djelatnost od općeg interesa i/ili tržišnu gospodarsku djelatnost mora računovodstvene poslove za te djelatnosti obavljati odvojeno. Ako trgovačko društvo obavlja djelatnosti održavanja nerazvrstanih cesta, djelatnost održavanja groblja i krematorija unutar groblja i djelatnost usluge ukopa i kremiranja pokojnika u krematoriju unutar groblja, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može odlukom predstavničkog tijela povjeriti vršenje javnih ovlasti u obavljanju tih komunalnih djelatnosti. U tom slučaju javne ovlasti obuhvaćaju rješavanje u pojedinačnim upravnim stvarima o pravima i obvezama fizičkih i pravnih osoba, a protiv upravnih akata društva može se izjaviti žalba upravnom tijelu jedinice lokalne samouprave nadležnom za poslove gospodarstva.

Nadalje, s obzirom da je jedinica lokalne samouprave prema Zakonu o komunalnom gospodarstvu odgovorna za kvalitetno i pravodobno obavljanje komunalnih djelatnosti nadzor i utjecaj na komunalno trgovačko društvo ostvaruje imenovanjem članova u tijela trgovačkog društva temeljem Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Komunalne djelatnosti mogu se obavljati i putem javne ustanove koju osniva jedinica lokalne samouprave odlukom gdje osnivačka prava u ime jedinice lokalne samouprave ostvaruje gradonačelnik odnosno općinski načelnik u skladu sa Zakonom o komunalnom gospodarstvu i Zakonom o ustanovama. Javna ustanova ima svojstvo pravne osobe te ne može obavljati drugu tržišnu gospodarsku djelatnost.

Vlastiti pogon još je jedan od načina obavljanja komunalnih djelatnosti koji se osniva odlukom predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave. Vlastitim pogonom upravlja upravitelj kojeg imenuje i razrješava gradonačelnik odnosno općinski načelnik. Naime, na ovaj način se obavljaju komunalne djelatnosti u pravilu u manjim općinama, a financiraju se iz proračuna jedinice lokalne samouprave.

Koncesija se daje fizičkim i pravnim osobama za obavljanje komunalnih djelatnosti i daje se pravo korištenja komunalne infrastrukture radi obavljanja komunalnih djelatnosti i to: pružanja usluge parkiranja na uređenim javnim površinama i u javnim garažama, pružanja usluga javnih tržnica na malo, komunalnog linijskog prijevoza putnika, obavljanje dimnjačarskih poslova, održavanja javne rasvjete.

Ugovorom o povjeravanju obavljanja komunalnih djelatnosti jedinica lokalne samouprave povjerava obavljanje komunalnih djelatnosti na temelju pisanog ugovora i to za one komunalne djelatnosti koje se financiraju isključivo iz proračuna grada odnosno općine.

Financiranje komunalnih djelatnosti obuhvaća dva područja: financiranje komunalnih usluga i financiranje izgradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture. Financiranje komunalnih usluga može se vršiti na više načina: iz cijene komunalne usluge, iz proračuna jedinice lokalne samouprave, iz prihoda određenih posebnim zakonom i iz ostalih izvora. Cijenu komunalne usluge određuje isporučitelj komunalne usluge, a određuje se tako da se isporučitelju komunalne usluge omogući povrat uloženi sredstava, a plaća ju korisnik usluge. Isporučitelj komunalne usluge dužan je za cjenik komunalnih usluga i za svaku njegovu izmjenu ili dopunu pribaviti prethodnu suglasnost gradonačelnika odnosno općinskog načelnika na čijem području se isporučuje komunalna usluga. Člankom 58.stavkom 2. Zakona o komunalnom gospodarstvu je propisano da jedinice lokalne samouprave mogu u cijelosti ili djelomično financirati obavljanje komunalnih usluga za pojedine grupe korisnika na njezinu području radi osiguravanja univerzalnosti pristupa komunalnim uslugama pod uvjetima propisanim odlukom predstavničkog tijela.

Nadalje, Zakon o komunalnom gospodarstvu u članku 75. propisuje načine financiranja građenja i održavanja komunalne infrastrukture, a to su:

- komunalni doprinos
- komunalna naknada
- cijena komunalne usluge
- naknada za koncesiju
- iz proračuna jedinice lokalne samouprave
- iz fondova Europske unije,
- iz ugovora, naknada i drugih izvora propisanih posebnim zakonom i iz donacija

Iz komunalnog doprinosa financira građenje i održavanje komunalne infrastrukture, a plaća ga vlasnik zemljišta na kojem se gradi građevina, a plaća se prema obujmu zgrade koja se gradi.

Komunalna naknada je prihod proračuna jedinice lokalne samouprave koja se koristi za financiranje održavanja i građenja komunalne infrastrukture, a plaćaju je vlasnici ili korisnici stambenog, garažnog, poslovnog, neizgrađenog građevinskog zemljišta te građevinskog zemljišta koje se koristi u poslovne svrhe.

Cijenu komunalne usluge plaća korisnik usluge isporučitelju usluge za isporučenu uslugu na temelju ispostavljenog računa.

Naknada za koncesiju koristi se za financiranje građenja i održavanja komunalne infrastrukture čijim se korištenjem obavlja komunalna djelatnost za koju je koncesija dodijeljena.

Zbog visokih troškova izgradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture cijene komunalnih usluga ne mogu uvijek biti dostatne za održavanje i izgradnju sustava infrastrukture, a istovremeno prihvatljive i dostupne za sve korisnike. Načelo univerzalne dostupnosti komunalnih usluga svim korisnicima pod jednakim uvjetima i po prihvatljivim cijenama te obveza osiguranja propisanih standarda komunalnih usluga nameću potrebu da se u slučajevima kad prihvatljiva cijena usluge nije dostatna za pokrivanje troškova komunalne usluge financiraju iz sredstava proračuna JLS i drugih izvora financiranja prema posebnim propisima (Sarvan, 2008).

Lokalna je samouprava poslije pridruživanja Europskoj uniji 1.srpnja 2013. godine dobila mogućnost prijavljivanja lokalnih projekata, uključujući one koji se reflektiraju na pružanje lokalnih usluga, za sredstva iz europskih strukturnih investicijskih fondova (Koprić, 2021). Shodno tome građenje i održavanje komunalne infrastrukture može se financirati iz fondova Europske unije.

3. Grad Bjelovar – jedinica lokalne samouprave

Grad Bjelovar je jedinica lokalne samouprave i, prema Zakonu o lokalnoj samoupravi, ima status velikog grada. Odgovorna je za kvalitetno i pravodobno pružanje komunalnih usluga stanovništvu na svom području. Područje Grada Bjelovara određeno je Statutom Grada Bjelovara.

Statut Grada Bjelovara u članku 4. navodi da „Grad Bjelovar obuhvaća područje naselja: Bjelovar, Brezovac, Breza, Ciglena, Galovac, Gornji Tomaš, Gudovac, Klokočevac, Kokinac, Kupinovac, Letičani, Mala Ciglena, Malo Korenovo, Novi Pavljani, Novoseljani, Obrovnica, Patkovac, Prespa, Plavnice Gornje, Stare Plavnice, Prgomelje, Prokljuvani, Puričani, Rajić, Stančići, Stari Pavljani, Tomaš, Trojstveni Markovac, Veliko Korenovo, Zvijerci, Ždralovi“

S obzirom da Grad Bjelovar obavlja poslove od lokalnog značaja stoga i osniva mjesne odbore kao oblik neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima. Osnovano je 38 mjesnih odbora kako slijedi: Knez Domagoj, Dr. Ante Starčević, A..G. Matoš, Stjepan Radić, Kralj P. Krešimir IV, Ban Josip Jelačić, Hrgovljani, Velike Sredice, Križevačka cesta na području naselja Bjelovar. Dok su u prigradskim naseljima osnovani sljedeći mjesni odbori: Breza, Brezovac, Ciglena, Galovac, Gornji Tomaš, Gudovac, Klokočevac, Kokinac, Kupinovac, Letičani, Mala Ciglena, Malo Korenovo, Novi Pavljani, Novoseljani, Obrovnica, Patkovac, Plavnice Gornje, Prespa, Prgomelje, Prokljuvani, Rajić, Stančići, Stare Plavnice, Stari Pavljani, Tomaš, Trojstveni Markovac, Veliko Korenovo, Zvijerci i Ždralovi.

Nadalje, tijela mjesnog odbora su vijeće mjesnog odbora i predsjednik vijeća mjesnog odbora. Vijeće mjesnog odbora biraju građani na vrijeme od 4 godine dok predsjednika vijeća mjesnog odbora bira vijeće mjesnog odbora većinom glasova svih članova iz svog sastava.

3.1. Djelokrug Grada Bjelovara

Grad Bjelovar kao jedinica lokalne samouprave osigurava obavljanje komunalnih djelatnosti za koje je zakonom utvrđeno da se obavljaju kao javna služba. Javne službe određuju se kao djelatnosti od općeg interesa, za koje isključivo tržište ne može u potpunosti efikasno izvršavati funkciju razmjene dobara i usluga te je stoga u tim djelatnostima potrebna intervencija države radi osiguravanja kvalitete i dostupnosti tih službi svim građanima pod jednakim uvjetima. Pojam javne službe u osnovi je funkcionalan podatak kojim se želi istaknuti određena društvena kvaliteta neke djelatnosti (Ivanišević, 1968).

Slijedom toga Grad Bjelovar osniva trgovačka društva, sklapa ugovore o obavljanju komunalnih djelatnosti, sklapa ugovore o koncesiji. Stoga su Grad Bjelovar kao i fizičke i pravne osobe koje obavljaju komunalne djelatnosti dužni osigurati trajno i kvalitetno obavljanje tih djelatnosti i održavanje komunalnih objekata i uređaja u stanju funkcionalne sposobnosti.

Gradsko vijeće Grada Bjelovara Odlukom o komunalnim djelatnostima navodi komunalne djelatnosti kojima se osigurava održavanje komunalne infrastrukture, a koje se obavljaju na području Grada Bjelovara, a to su: održavanje nerazvrstanih cesta, održavanje javnih površina na kojima nije dopušten promet motornim vozilima, održavanje građevina javne odvodnje oborinskih voda, održavanje javnih zelenih površina, održavanje građevina, uređaja i predmeta javne namjene, održavanje groblja, održavanje javne rasvjete.

Također istom odlukom navedene su uslužne komunalne djelatnosti koje se obavljaju na području Grada Bjelovara, a to su: pružanje usluga parkiranja na uređenim javnim površinama i u javnoj garaži, usluge javnih tržnica na malo, usluge ukopa te obavljanje dimnjačarskih poslova.

Nadalje, istom odlukom u članku 5. kao komunalne djelatnosti određuju se poslovi hvatanja, sakupljanja, prijevoza i smještaja (zbrinjavanja) napuštenih i izgubljenih životinja na području Grada Bjelovara.

Načini obavljanja propisanih komunalnih djelatnosti su: putem trgovačkih društava koje je osnovao grad, putem fizičkih i pravnih osoba na temelju ugovora o koncesiji te putem pravnih i fizičkih osoba na temelju ugovora o povjeravanju komunalnih poslova.

U nastavku su tabelarni prikazi prema načinu obavljanja komunalnih djelatnosti.

Tablica 1. Trgovačka društva za obavljanje komunalnih djelatnosti

Naziv komunalne djelatnosti	Naziv trgovačkog društva
<ul style="list-style-type: none">- održavanje groblja- usluge ukopa- održavanje čistoće javnih površina- usluge javnih tržnica na malo- usluge parkiranja na uređenim javnim površinama i javnoj garaži	Komunalac d.o.o. Bjelovar

- održavanje građevina javne odvodnje oborinskih voda	Vodne usluge d.o.o. Bjelovar
---	------------------------------

Izvor: rad autorice

Tablica 2. Ugovori o koncesiji

Naziv komunalne djelatnosti	Naziv fizičke ili pravne osobe – isporučitelja
- dimnjačarski poslovi	Dragan Okrugić, vl. obrta Dimko – za 1. i 3. dimnjačarsko područje
	Zdravko Janković, dimnjačarski obrtnik za 2. i 4. dimnjačarsko područje

Izvor: rad autorice

Tablica 3. Ugovori o obavljanju komunalnih djelatnosti

Naziv komunalne djelatnosti	Naziv fizičke ili pravne osobe – izvršitelja
- održavanje nerazvrstanih cesta	Poduzeće za ceste d.o.o. Bjelovar
- održavanje javnih zelenih površina	Komunalac d.o.o. Bjelovar
- održavanje javne rasvjete i svečane prigodne rasvjete	Rotor d.o.o. Bjelovar
- održavanje građevina, uređaja i predmeta javne namjene	Vajta d.o.o. Bjelovar
- poslovi hvatanja, sakupljanja, prijevoza i smještaja napuštenih i izgubljenih životinja	Veterinarska stanica Bjelovar d.o.o.

Izvor: rad autorice

3.2. Tijela Grada Bjelovara

Tijela Grada Bjelovara su: Gradsko vijeće i Gradonačelnik

Gradsko vijeće je predstavničko tijelo građana i tijelo lokalne samouprave koje donosi odluke i akte u okviru prava i dužnosti Grada te obavlja i druge poslove u skladu s Ustavom, zakonom i statutom. Gradsko vijeće ima 21 vijećnika koji se biraju neposredno tajnim glasovanjem građana. Gradsko vijeće osniva javne ustanove, trgovačka društva i druge pravne osobe za

obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za grad. Gradsko vijeće Grada Bjelovara na sjednicama raspravlja o predloženim odlukama te donosi zaključke i odluke vezane za djelokrug trgovačkog društva Komunalac d.o.o. kao što su:

- Odluka o povjeravanju komunalnih djelatnosti
- Odluka o načinu pružanja javne usluge sakupljanja komunalnog otpada na području Grada Bjelovara
- Odluka o komunalnom redu
- Odluka o parkiralištima u Gradu Bjelovaru na kojima je uvedena naplata parkiranja
- Odluka o organizaciji i načinu naplate parkiranja
- Odluka o načinu obračuna troškova gospodarenja komunalnim otpadom iz kućanstva

Grad Bjelovar kao jedinica lokalne samouprave donosi odluke sukladno zakonu kojima uređuje djelokrug postupanja trgovačkog društva koje je i osnovano za tu svrhu. Na sjednicama gradskog vijeća raspravlja se o prijedlozima odluka, a najveću pažnju izaziva povećanje cijena odvoza komunalnog otpada iz kućanstava kao i proširenje kruga naplate parkirališne zone s obzirom da je u Gradu Bjelovaru manjak broja parkirnih mjesta. Predsjednica uprave Komunalca d.o.o. uvijek nastoji iscrpno opravdati svaki prijedlog, a osobito kod povećanja cijene usluge.

Gradonačelnik zastupa Grad Bjelovar i nositelj je izvršne vlasti Grada Bjelovara. Gradonačelnik u obavljanju poslova iz samoupravnog djelokruga Grada Bjelovara između ostalih imenuje i razrješuje predstavnike Grada Bjelovara u tijelima javnih ustanova, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba koje Gradsko vijeće može osnovati za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za Grad Bjelovar, osim ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Odluku o imenovanju i razrješenju predstavnika Grada Bjelovara u tijelima javnih ustanova, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba koje Gradsko vijeće može osnovati za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za Grad Bjelovar, gradonačelnik je, prema Statutu Grada Bjelovara, dužan objaviti u prvom broju „Službenog glasnika Grada Bjelovara“ koji slijedi nakon donošenja te odluke.

Nadalje, za obavljanje upravnih poslova iz samoupravnog djelokruga Grada i povjerenih poslova državne uprave temeljem Odluke o ustrojstvu upravnih tijela ustrojeni su upravni odjeli i to kako slijedi:

-Upravni odjel za gospodarstvo – obavlja upravne i stručne poslove u vezi s poticanjem i osiguranjem uvjeta za razvitak gospodarskih djelatnosti, osigurava različite oblike potpore poduzetnički i poljoprivrednih aktivnosti, obavlja poslove javne nabave, provodi programe Europske unije, upravlja mjesnim domovima; organizira seminare, panele i sl. Unutar upravnog odjela za gospodarstvo ustrojen je Odsjek za javnu nabavu, EU fondove i investicijske projekte.

Odsjek za javnu nabavu, EU fondove i investicijske projekte – obavlja poslove koji se odnose na provođenje postupaka javne nabave u kojima se Grad nalazi u svojstvu naručitelja sukladno Zakonu o javnoj nabavi, te provođenje postupaka javne nabave za ustanove kojima je osnivač Grad, kao i za trgovačka društva kojima je Grad osnivač, vlasnik ili suvlasnik odnosno u kojima ima poslovne udjele; provođenje postupaka jednostavne nabave sukladno općim aktima i dr.

- Upravni odjel za komunalne djelatnosti i uređenje prostora – obavlja poslove iz područja prostornog planiranja i uređenja, donosi akte za gradnju i uporabu građevina, utvrđuje obvezu komunalne naknade i komunalnog doprinosa, vodi evidencije obveznika komunalne naknade, donosi rješenje o spomeničkoj renti, obavlja poslove vezane za održavanje i izgradnju objekata i uređaja komunalne infrastrukture, geodetske poslove, poslove komunalnog i prometnog redarstva, poslove vezane za energetska učinkovitost te donosi odluke iz nadležnosti upravnog odjela.

- Upravni odjel za financije i javne prihode –obavlja poslove u svezi s proračunom grada, prati ostvarivanje proračunskih prihoda i rashoda i izrađuje analize o kretanju prihoda i rashoda Grada Bjelovara, izrađuje nacrt proračuna, godišnjeg obračuna proračuna i izvješća o izvršenju proračuna Grada Bjelovara. Obavlja poslove gradske riznice i blagajničke poslove. Unutar Upravnog odjela za financije i javne prihode ustrojen je Odsjek za naplatu i pravne poslove. **Odsjek za naplatu i pravne poslove** - obavlja poslove naplate i prisilne naplate gradskih poreza, prihoda i ostalih novčanih davanja koja imaju karakter poreza sukladno posebnim propisima.

Nadalje, obavlja poslove organizacije, pripreme i obrade sjednica gradskog vijeća, te njegovih radnih tijela, imovinsko-pravne, kadrovske i druge pravne poslove za sva upravna tijela grada.

- **Upravni odjel za odgoj, obrazovanje i sport** – obavlja upravne poslove u području brige o djeci predškolskog uzrasta, odgoja i obrazovanja, sporta i branitelja te prati rad javnih ustanova.

- **Upravni odjel za kulturu, zdravstvo, socijalnu skrb i opće poslove** - obavlja upravne i druge poslove iz samoupravnog djelokruga grada u području: kulture, tehničke kulture, zdravstva i socijalne skrbi, zaštite na radu i zaštite od požara, civilne zaštite, zaštite i spašavanja i vatrogastva, udruga i opće poslove za sva upravna tijela Grada Bjelovara.

- **Služba za unutarnju reviziju** - obavlja poslove u svezi procjene sustava unutarnjih kontrola, davanja neovisnog i objektivnog stručnog mišljenja i savjeta za unapređenje poslovanja u upravnim tijelima grada i institucijama u nadležnosti. Provodi unutarnju reviziju u upravnim tijelima grada i institucijama u nadležnosti u skladu sa Međunarodnim okvirom profesionalnog djelovanja i propisima kojima se uređuje unutarnja revizija u javnom sektoru Republike Hrvatske te metodologiji rada koju utvrđuje ministar financija.

- **Upravni odjel za provedbu ITU mehanizma** – obavlja poslove vezane uz provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja u okviru Europskih strukturnih i investicijskih fondova za urbano područje Bjelovara s ciljem jačanja uloge Grada Bjelovara kao pokretača gospodarskog razvoja. Kroz ITU mehanizam provode se aktivnosti održivog urbanog razvoja koje imaju naglašenu teritorijalnu dimenziju i kombiniraju financijska sredstva iz više tematskih ciljeva u okviru jednog ili više operativnih programa. Upravni odjel obavlja delegirane aktivnosti Posredničkog tijela (PT) integralnih teritorijalnih ulaganja i poslove implementacije mehanizma integralnih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam) i koordinira provedbene aktivnosti na razini urbanog područja.

Odjelom rukovodi pročelnik kojeg na temelju javnog natječaja imenuje gradonačelnik, dok odsjekom rukovodi voditelj odsjeka. Sredstva za rad upravnih tijela Grada Bjelovara osiguravaju se u proračunu Grada Bjelovara.

3.3. Financiranje Grad Bjelovara

Temeljni financijski akt Grada Bjelovara je proračun u kojem se iskazuje procjena godišnjih prihoda i primitaka te utvrđeni iznosi rashoda i izdataka.

Članak 86. Statuta Grada Bjelovara utvrđuje da su prihodi Grada Bjelovara:

1. gradski porezi, prirez, naknade, doprinosi i pristojbe;
2. prihodi od imovine u vlasništvu Grada i imovinskih prava;
3. prihod od trgovačkih društava u vlasništvu Grada, odnosno u kojima Grad ima udjele i dionice i drugih pravnih osoba u vlasništvu Grada;
4. prihodi od naknada za koncesiju;
5. novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje propiše Grad Bjelovar u skladu sa zakonom;
6. udio u zajedničkom porezu;
7. sredstva pomoći Republike Hrvatske predviđena u državnom proračunu;
8. prihodi od prodaje nefinancijske imovine;
9. primici od financijske imovine i zaduživanja i
10. drugi prihodi određeni zakonom

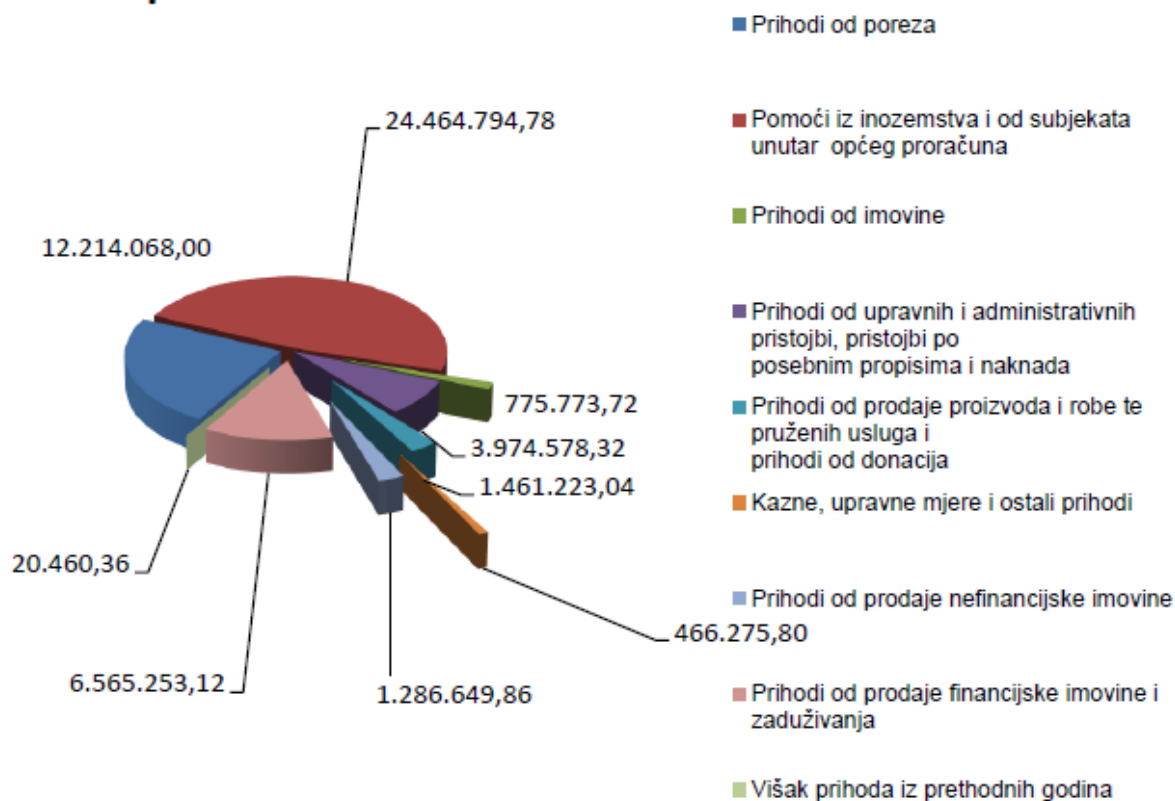
Proračun Grada Bjelovara za 2023.godinu bio je planiran u iznosu od 51.229.077,00 EUR

Svi prihodi i primici moraju biti raspoređeni u proračunu i iskazani po izvorima iz kojih potječu. Svi rashodi i izdaci proračuna moraju biti utvrđeni u proračunu i uravnoteženi s prihodima i primicima, te iskazani kroz proračunske klasifikacije.

Namjenski prihodi su komunalni doprinos i komunalna naknada, gdje se prihodom od komunalnog doprinosa financira gradnja objekata i uređaja komunalne infrastrukture dok se prihodom od komunalne naknade financira održavanje komunalne infrastrukture.

Grafikon 1. Prihodi proračuna

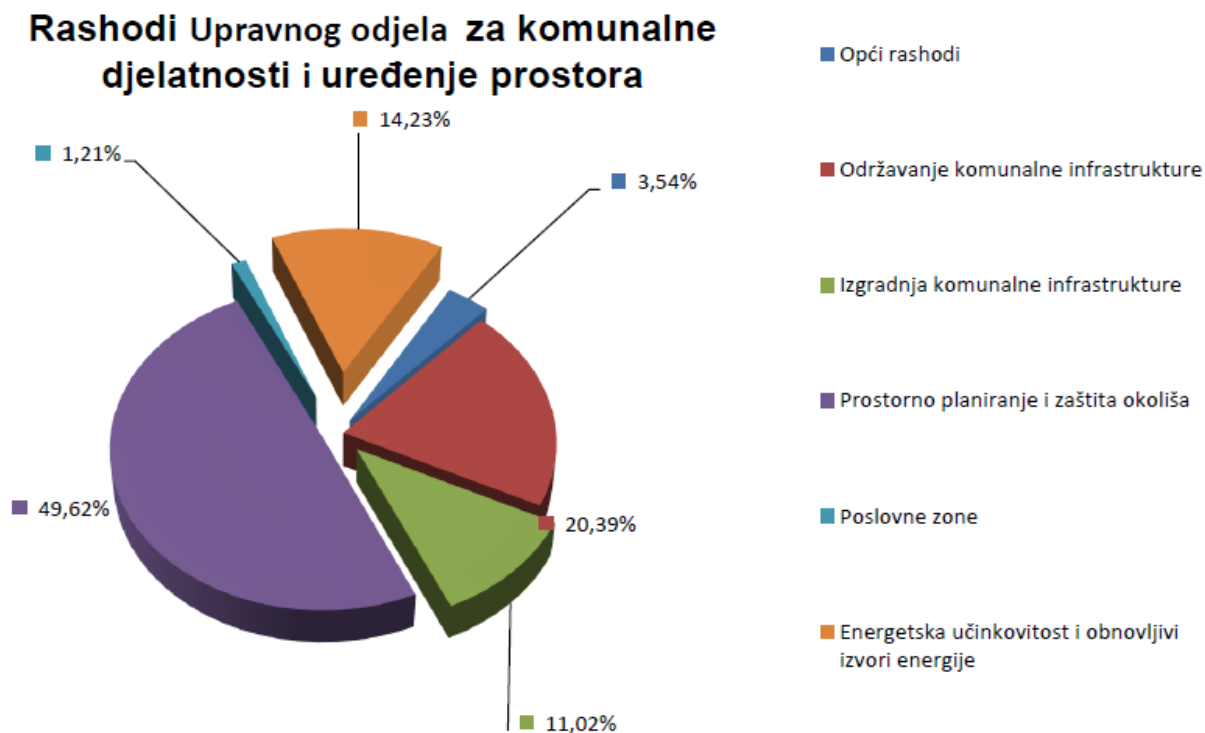
Prihodi proračuna

Izvor: Proračun Grada Bjelovara za 2023. godinu

U ovom grafikonu prikazan je grafički prikaz Proračuna za 2023 godinu prema izvorima prihoda. Tako se može vidjeti da je prihod od poreza 12.214.068,00 eura; pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna iznose 24.464.794,78; prihodi od imovine su 775.773,72 eura; prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada iznose 3.974.578,32 eura; prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija su 1.461.223,04 eura; kazne, upravne mjere i ostali prihodi 466.275,80 eura; prihodi od prodaje nefinancijske imovine su 1.286.649,86 eura; prihodi od prodaje financijske imovine i zaduživanja su 6.565.253,12 eura dok višak prihoda iz prethodnih godina iznosi 20.460,36 eura.

Grafikon 2. Rashodi Upravnog odjela za komunalne djelatnosti i uređenje prostora

Izvor: Proračun Grada Bjelovara za 2023.godine

U ovom grafikonu je vidljivo da na izgradnju komunalne infrastrukture otpada 11,02% rashoda od ukupnih rashoda Upravnog odjela za komunalne djelatnosti dok za održavanje komunalne infrastrukture otpada 20,39% od ukupnih rashoda odjela.

U nastavku ću prikazati tabelarni prikaz planiranih rashoda Upravnog odjela za komunalne djelatnosti i uređenje prostora namijenjenih za izgradnju i održavanje komunalne infrastrukture, a koji se odnose na proračunsku 2023.godinu.

Tako je za izgradnju komunalne infrastrukture u proračunu Grada Bjelovara za 2023.godinu planirano 1.572.765,00 EUR dok je za održavanje komunalne infrastrukture u proračunu Grada Bjelovara za 2023.godinu planirano 2.910.612,00 EUR.

Tablica 4. Rashodi za izgradnju komunalne infrastrukture

IZGRADNJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE	
Izgradnja parkirališta B. Bušića.....	6.636,00
Projektna dokumentacija.....	66.361,00
Vodni doprinos-komunalna izgradnja.....	1.327,00
Revitalizacija javnih zelenih površina Sjever.....	33.181,00
Rekonstrukcija Ulice Ive Tijardovića – dio	132.723,00
Izgradnja spojne ceste Istočna obilaznica – Bilogorska ulica..	13.272,00
Zelena infrastruktura Grada Bjelovara – studije i strategije....	19.908,00
Izgradnja produžetka Ulice 29. rujna – dio.....	13.272,00
Izgradnja ceste i infrastrukture naselje Sjever I – drugi dio faza I – dio.....	131.396,00
Izgradnja nerazvrstane ceste u Ždralovima, spoj Daruvarske i Crkvene ulice Faza I – dio.....	13.272,00
Rekonstrukcija dječjeg igrališta na Trgu hrvatskih branitelja..	66.361,00
Otkup čestica za izgradnju infrastrukture.....	39.817,00
Rekonstrukcija P. Preradovića – Korzo	929.060,00
Revitalizacija Sportsko rekreacijske zone i parka Borik.....	26.545,00
Evidentiranje komunalne infrastrukture	26.545,00
Dogradnja i rekonstrukcija javne rasvjete V. Jurčića i A. T. Mimare dio	26.544,00
Rekonstrukcija javne rasvjete Ul. Milana i Naste Rojc.....	26.545,00

Izvor: rad autorice i Proračun Grada Bjelovara za 2023.godinu

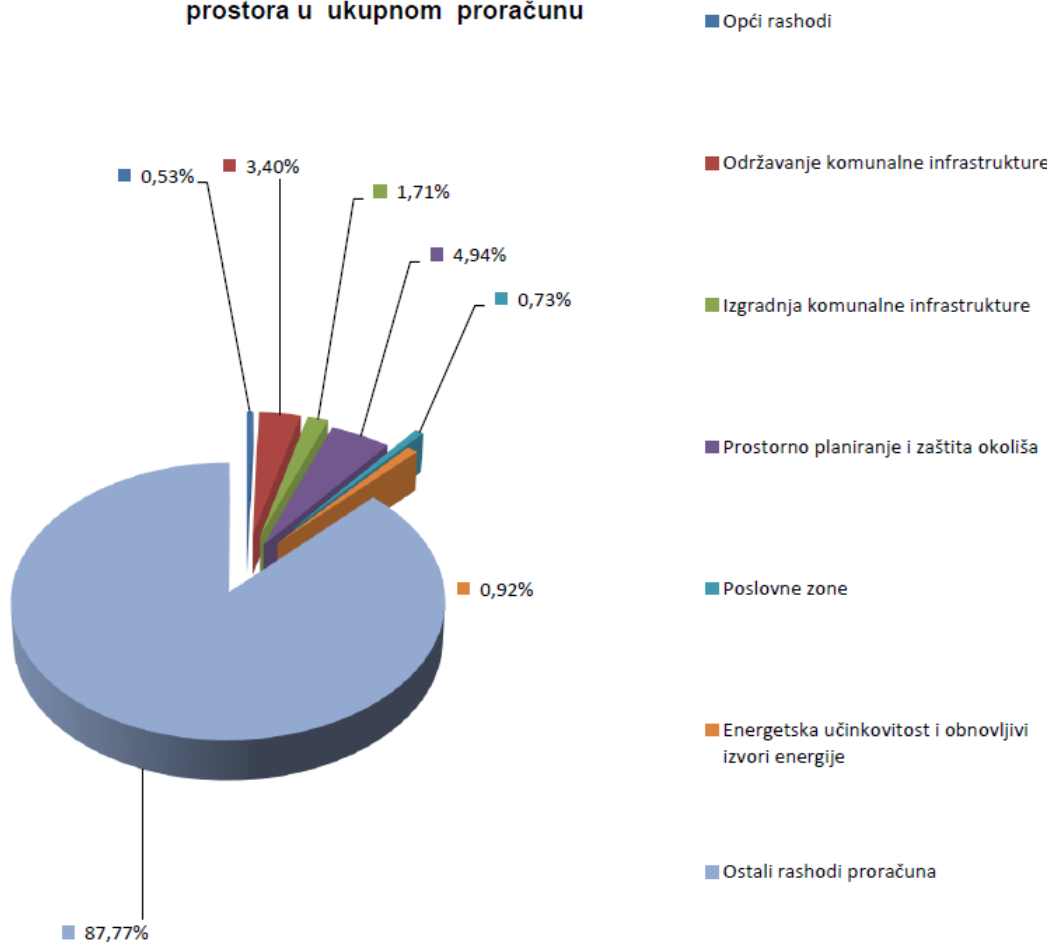
Tablica 5. Rashodi za održavanje komunalne infrastrukture

ODRŽAVANJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE	
Održavanje sustava odvodnje oborinskih voda.....	66.361,00
Održavanje čistoće javnih površina.....	212.356,00
Održavanje zelenih površina.....	597.253,00
Održavanje nerazvrstanih cesta.....	1.463.932,00
Održavanje grobalja i krematorija.....	13.272,00
Održavanje javne rasvjete.....	464.529,00
Održavanje javnih površina na kojima nije dozvoljen promet motornim vozilima	13.272,00
Održavanje građevina, uređaja i predmeta javne namjene.	79.636,00

Izvor: rad autorice i Proračun Grada Bjelovara za 2023.godinu

Grafikon 3. Rashodi upravnog odjela za komunalne djelatnosti i uređenje prostora u ukupnom proračunu

Udio rashoda Upravnog odjela za komunalne djelatnosti i uređenje prostora u ukupnom proračunu

Izvor: Proračun Grada Bjelovara za 2023.godinu

U grafikonu 3. vidljivo je da rashodi za izgradnju komunalne infrastrukture u ukupnom proračunu čine udio od 1,71% dok rashodi za održavanje komunalne infrastrukture čine udio od 3,40%.

Naime, jedinice lokalne samouprave dužne su donijeti godišnji Program održavanja komunalne infrastrukture u kojem se obvezatno utvrđuje opis i opseg poslova održavanja s procjenom pojedinih troškova po djelatnostima, iskaz financijskih sredstava potrebnih za ostvarivanje programa s naznakom izvora financiranja. Navedeni program bit će osnova za utvrđivanje obujma komunalnih poslova i cijene obavljanja poslova u prosječnom predviđenom iznosu za jednu kalendarsku godinu, dok se plaćanje može ugovoriti na osnovi ispostavljenih faktura (Tolić et al, 2011).

4. Odnos Grada Bjelovara i Komunalca d.o.o.

4.1. Komunalac d.o.o. Bjelovar

Komunalac d.o.o. Bjelovar gradsko je trgovačko društvo s ograničenom odgovornošću u stopostotnom vlasništvu Grada Bjelovara registrirano 7.01.1998.godine. U djelokrugu tadašnjeg Komunalca d.o.o., a prema tada važećem Zakonu o komunalnom gospodarstvu obuhvaćene su djelatnosti:

- opskrba pitkom vodom, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda,
- održavanje čistoće i odlaganje komunalnog otpada,
- održavanje javnih površina,
- tržnice na malo,
- održavanje groblja i krematorija, te obavljanje pogrebnih usluga,
- graditeljstvo (izvođenje priključaka vodovoda i kanalizacije, izvođenje, rekonstrukcije i sanacije vanjskih vodovoda i kanalizacije, izgradnja grobnica i sl.)
- obavljanje poslova veterinarske higijene,
- ostale prateće djelatnosti u kopnenom prometu,
- kupnja i prodaja robe.

Stupanjem na snagu Zakona o vodama prema odredbama kojeg se djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje obavljaju kao javna služba i od interesa su za jedinice lokalne samouprave, a svoju djelatnost obavljaju kao trgovačka društva ili ustanove u kojima udjele u temeljnom kapitalu, odnosno osnivačkom pravu imaju isključivo gradovi ili općine.

Člankom 202. Zakona o vodama propisano je da javni isporučitelj ne može obavljati druge djelatnosti, osim javne vodoopskrbe i javne odvodnje. Vezano sa tim došlo je do podjele društva pa će u društvu Komunalac d.o.o. Bjelovar ostati imovina vezana uz obavljanje komunalnih djelatnosti.

Nadalje, Trgovački sud u Bjelovaru izdaje rješenje o upisu u sudski registar osnivanje subjekta upisa podjelom pod nazivom Vodne usluge društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju, distribuciju i prodaju vode, te odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda. Predmet poslovanja Vodnih usluga d.o.o. u pogledu komunalnih djelatnosti je održavanje građevina javne odvodnje oborinskih voda.

Skupština trgovačkog društva Komunalac d.o.o. Bjelovar (dalje u tekstu Komunalac d.o.o.) na skupštini održanoj dana 25.svibnja 2022.godine donijela je Odluku o izmjeni i dopuni Izjave o

osnivanju. Sukladno Izjavi o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću Komunalac d.o.o. je trgovačko društvo s ograničenom odgovornošću za obavljanje komunalnih djelatnosti.

Sjedište društva je Bjelovar, Ferde Livadića 14a. te u prosjeku ima 135 zaposlenih.

U nastavku ću opisati djelokrug Komunalca d.o.o. Bjelovar kao trgovačkog društva za obavljanje komunalnih djelatnosti.

4.2. Djelokrug trgovačkog društva Komunalac d.o.o.

Predmet poslovanja trgovačkog društva Komunalac d.o.o. utvrđen je osnivačkim aktima društva i Odlukom o utvrđivanju i dopuni djelatnosti unutar predmeta poslovanja, a sve sukladno odredbi članka 33. i članka 34. Zakona o trgovačkim društvima.

Člankom 3. stavak 2 Izjave o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću Komunalac d.o.o. propisano je da društvo može obavljati i druge djelatnosti koje služe za obavljanje djelatnosti upisanih u trgovački registar ako se one u manjem opsegu ili uobičajeno obavljaju uz opisanu djelatnost.

Gradsko vijeće Grada Bjelovara Odlukom o komunalnim djelatnostima određuje komunalne djelatnosti koje se obavljaju na području Grada Bjelovara putem trgovačkog društva Komunalac d.o.o.. Tako u članku 7. te odluke navodi da su komunalne djelatnosti koje obavlja trgovačko društvo Komunalac d.o.o.:

- održavanje groblja
- usluge ukopa
- održavanje čistoće javnih površina
- usluge javnih tržnica na malo i
- usluge parkiranja na uređenim javnim površinama i javnoj garaži.

Nadalje, Gradsko vijeće Grada Bjelovara Odlukom o povjeravanju obavljanja komunalne djelatnosti održavanje javnih zelenih površina na području grada Bjelovara, povjerava trgovačkom društvu Komunalac d.o.o..

Naime, tom istom odlukom propisana je obveza sklapanja ugovora o održavanju javnih zelenih površina na području grada Bjelovara između Grada Bjelovara kojeg zastupa gradonačelnik kao naručitelja i trgovačkog društva Komunalac d.o.o. kojeg zastupa predsjednica uprave kao

izvršitelj. Istim ugovorom definira se što se podrazumijeva pod održavanjem javnim zelenim površinama, te obveze izvršitelja i naručitelja.

Naime, obveza je izvršitelja da će održavanje javnih zelenih površina obavljati sukladno programu održavanja komunalne infrastrukture, prema cijenama u troškovniku te prema planu održavanja javnih zelenih površina koji izvršitelj dostavlja naručitelju jednom mjesečno, krajem svakog mjeseca za idući mjesec.

Nadalje, izvršitelj se obvezuje da će po pisanom nalogu naručitelja izvršiti radove održavanja javnih zelenih površina i izvan plana.

Nadalje, izvršitelj se ugovorom obvezuje da će naručitelju jednom mjesečno dostavljati račun za izvršene radove u proteklom mjesecu, a naručitelj se obvezuje račun platiti u roku od 30 dana od dana izdavanja računa.

Ugovor o održavanju javnih zelenih površina na području grada Bjelovara se sklapa na određeno razdoblje dok se Odluka o povjeravanju obavljanja komunalnih djelatnosti održavanja javnih zelenih površina donosi na neodređeno vrijeme.

Nadalje, Komunalac d.o.o. uz poslove utvrđene Zakonom o komunalnom gospodarstvu, provodi i odredbe Zakona o gospodarenju otpadom jer Grad Bjelovar kao jedinica lokalne samouprave dužna u okviru samoupravnog djelokruga ispunjavati niz zakonskih standarda iz područja zaštite okoliša i ljudskog zdravlja sprečavanjem ili smanjenjem nastanka otpada, gospodarenje otpadom – kružno gospodarenje otpadom sukladno Zakonu o gospodarenju otpadom.

Slijedom toga, strateški projekti koje je Komunalac d.o.o. ostvario su :

- odlagalište neopasnog otpada Doline,
- prvo reciklažno dvorište na adresi Tomaša G. Masaryka 4b,
- projekt izgradnje kompostane na odlagalištu otpada Doline,
- projekt izgradnje sortirnice,
- drugo reciklažno dvorište na prostoru odlagališta otpada Doline,

dok je u najavi strateški projekt „Zeleni centar Bjelovar“¹.

¹ „Zeleni centar Bjelovar“ strateški projekt Grada Bjelovara i Komunalca d.o.o. Ukupna vrijednost projekta 12,183.953.81 eura gdje doprinos iz ITU-mehanizma iznosi 10.356.360,74 eura.

4.3. Imenovanje upravljačkih tijela

Tijela trgovačkog društva Komunalac d.o.o. su: skupština društva, uprava društva i nadzorni odbor.

4.3.1. Skupština društva

Skupštinu društva prema izjavi o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću Komunalac d.o.o. čini jedini član društva tj. imatelj poslovnog udjela, a to je Grad Bjelovar.

Imatelja poslovnog udjela u skupštini društva predstavljaju: gradonačelnik grada Bjelovara, predsjednik gradskog vijeća grada Bjelovara i zamjenik gradonačelnika.

Skupština društva donosi odluke običnom većinom svih predstavnika imatelja poslovnog udjela.

Skupština društva sastaje se najmanje jednom godišnje.

Nadležnost skupštine društva je da odlučuje o:

- izboru, imenovanju i opozivu članova nadzornog odbora
- imenovanju i opozivu članova uprave na prijedlog nadzornog odbora
- financijskim izvješćima društva, uporabi ostvarenog dobitka i pokrivanju gubitka
- davanju razrješnice pojedinom članu uprave i nadzornog odbora
- zahtjevu za uplatama temeljnih uloga,
- podjeli i povlačenju poslovnih udjela,
- imenovanju ili opozivu prokuriste na prijedlog nadzornog odbora
- mjerama za ispitivanje i nadzor nad vođenjem poslova društva
- statusnim promjenama društva
- o prestanku rada društva
- promjeni tvrtke, sjedišta i djelatnosti društva
- smanjenju i povećanju temeljnog kapitala društva
- izmjeni i dopuni izjave o osnivanju
- donošenju poslovnika o radu skupštine društva.

4.3.2. Uprava društva

Poslove društva vodi uprava.

Ovlasti uprave su da vodi poslove društva u skladu s odlukama članova društva, obveznim uputama skupštine i nadzornog odbora te u skladu s izjavom o osnivanju.

Također uprava društva ima ovlasti utvrđivati poslovnu politiku društva, donositi planove u sklopu provođenja utvrđene poslovne politike, utvrđivati organizaciju društva, voditi operativno poslovanje, organizirati vođenje poslovnih knjiga društva, sazivati skupštinu društva, izvještavati druga tijela društva o svom radu, odlučivati o zapošljavanju, raspoređivanju i otpuštanju radnika te donositi sve potrebne odluke i opće akte, ako to zakonom ili izjavom o osnivanju nije izrijekom stavljeno u nadležnost nekog drugog tijela društva.

Uprava ima dva člana, od toga jedan se imenuje za predsjednika uprave.

Skupština društva na prijedlog nadzornog odbora sukladno izjavi o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću Komunalac d.o.o., Bjelovar, imenuje predsjednika uprave.

Predsjednik uprave trgovačko društva Komunalac d.o.o. Bjelovar imenuje se temeljem raspisanog javnog natječaja uz uvjete koje kandidati moraju imati, a propisani su izjavom o osnivanju i Zakonom o trgovačkim društvima.

Nadalje, u javnom natječaju naveden je i opis poslova predsjednika uprave kako slijedi:

- zastupa društvo samostalno i pojedinačno,
- koordinira rad uprave,
- zajedno sa članom uprave organizira i rukovodi procesom rada i vodi poslovanje društva,
- zajedno sa članom uprave predlaže osnove poslovne politike, programa rada i plan razvoja te poduzimanje mjera za njihovo provođenje,
- zajedno sa članom uprave predlaže unutarnju organizaciju društva,
- zajedno sa članom uprave poduzima mjere i aktivnosti na provedbi usvojenih programa i planova rada,
- sklapa ugovore o radu s radnicima,
- donosi pojedinačne poslovne i upravne akte; odluke, upute, naloge, metodologije, smjernice, rješenja i druge akte utvrđene zakonom i općim propisima,
- za svoj rad odgovoran je skupštini društva,
- skupštini podnosi godišnje izvješće o radu i rezultatima rada društva u cjelini,

- uz poslove predsjednika uprave rukovodi organizacijskom jedinicom zajedničke službe, obavlja složene poslove i odgovoran je za korištenje financijskih, materijalnih i ljudskih resursa u okviru organizacijske jedinice zajedničke službe,
- kontrolira i prati izvršenje zadataka u okviru usvojenog plana i programa rada,
- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i općim propisima.

Predsjednik uprave se zapošljava na neodređeno vrijeme uz probni rok od 6 mjeseci.

4.3.3. Nadzorni odbor

Nadzorni odbor društva ima 5 članova, četiri bira pojedinačno skupština društva, dok je jedan predstavnik radnika koji se bira neposrednim izborima u postupku propisanom Zakonom o radu. Mandat članova nadzornog odbora traje četiri godine

Sukladno Zakonu o sprečavanju sukoba interesa te Odluke o uvjetima i postupku za izbor kandidata za članove nadzornih odbora trgovačkih društava u kojima Grad Bjelovar ima udjele u vlasništvu (kapitalu društva), a na temelju prethodno provedenog Javnog natječaja za izbor članova Nadzornog odbora trgovačkog društva „Komunalac“ d.o.o. i na prijedlog gradonačelnika Grada Bjelovara, glavna skupština odnosno skupština društva donosi odluku o izboru članova nadzornog odbora.

Naime, iskorak u izboru članova nadzornog odbora je donošenje Odluke o uvjetima i postupku za izbor kandidata za članove nadzornih odbora trgovačkih društava u kojima Grad Bjelovar ima udjele u vlasništvu (kapitalu društva)² koja je promijenila način imenovanja članova nadzornog odbora u trgovačkim društvima u vlasništvu Grada Bjelovara.

Dotadašnja procedura izbora i imenovanja je bila u nadležnosti skupštine društva te nije bila u cijelosti usklađena sa zakonodavnim okvirom. S obzirom da nije bilo izbora putem javnog natječaja politički suparnici su prigovarali sadašnjem gradonačelniku da u nadzornim odborima navedenih tvrtki sjede politički podobni ljudi sa upitnim kvalifikacijama i sposobnostima za upravljanje tako odgovornim trgovačkim društvima.

Još veće rasprave su se pojavile na sjednici gradskog vijeća nakon što je donesena Odluka o uvjetima i postupku za izbor kandidata za članove nadzornih odbora trgovačkih društava u kojima Grad Bjelovar ima udjele u vlasništvu (kapitalu društva), a gradonačelnik nije odmah

² <https://www.bjelovar.hr>

rasпустиo članove nadzornog odbora, već ih je ostavio da obavljaju funkciju do isteka mandata uz obrazloženje da je Komunalac d.o.o., društvo koje dobro i transparentno obavlja posao te da trenutno nema smisla da se stvari mijenjaju dok se posao dobro obavlja, a da će se izborom putem javnog natječaja to sve podići na još višu razinu.

Nadalje, Izjavom o osnivanju društva člankom 24. propisana je nadležnost nadzornog odbora, i to:

- nadzire vođenje poslova Društva,
- po potrebi kad to zahtijeva dobrobit Društva saziva Skupštinu,
- podnosi Skupštini pisano izvješće o obavljenom nadzoru, najmanje jedanput godišnje,
- zastupa Društvo prema Upravi Društva,
- skupštini društva predlaže imenovanje i opoziv prokuriste društva
- zajedno s upravom, skupštini društva predlaže izmjene i dopune Izjave o osnivanju,
- djeluje kao drugostupanjsko tijelo glede svih pitanja u kojima se mora osigurati dvostupanjsko postupanje, a u kojem se kao prvostupanjsko tijelo pojavljuje uprava,
- donosi poslovnik o radu nadzornog odbora,
- imenuje i razrješava članove svojih komisija u svrhu priprema odluka koje donosi i nadzora njihova provođenja i dr. povjerene zadatke.

Također u članku 30. Izjave propisano je da ciljevi i zadaci poslovne politike društva moraju biti usklađeni s interesima osnivača i čine dio razvojne politike Grada Bjelovara u djelatnosti koju obavlja društvo.

4.4. Financiranje

Zakon o komunalnom gospodarstvu propisuje da se uslužne komunalne djelatnosti financiraju:

- iz sredstava cijene komunalnih usluga,
- iz proračuna jedinice lokalne samouprave,
- iz prihoda određenih posebnim zakonom i
- iz ostalih prihoda.

Trgovačko društvo Komunalac d.o.o. određuje cijenu, način obračuna i način plaćanja komunalne usluge po prethodno pribavljenoj suglasnosti gradonačelnika Grada Bjelovara.

Tako je Zakonom o komunalnom gospodarstvu propisano da se iz cijene komunalne usluge mora biti osiguran povrat sredstava uloženi u građenje komunalne infrastrukture i obavljanje komunalnih djelatnosti. Slijedom toga, a u skladu načela neprofitnosti povećanje cijene može biti opravdano u slučaju ulaganja u poboljšanje pružanja usluge, kupnjom strojeva i opreme, ulaganjem u odlagalište otpada, ulaganjem u ljudske resurse i dr.

Uvidom u Izvješće Uprave o poslovanju i stanju TD Komunalac d.o.o. Bjelovar utvrđeno je da je poslovni prihod za 2023.godinu iznosio 5.059.741,42 eura gdje prihod od prodaje usluga iznosi 4.350.544,36 eura.

Nadalje uvidom u Proračun Grada Bjelovara utvrđeno je da sredstva koja su osigurana u proračunu Grada Bjelovara za održavanje komunalne infrastrukture koje uključuju: održavanje čistoće javnih površina, održavanje zelenih površina, održavanje groblja i krematorija iznose 822.881,00 eura što čini udio od 16% u ukupnom proračunu Komunalca d.o.o.

Vezano za navedene zakonske standarde Grad Bjelovar se u niz strateških projekata Komunalca d.o.o. javlja kao partner koji dijelom financira te projekte pa ću navesti neke od njih.

4.4.1. Reciklažno dvorište

Projekt Komunalca d.o.o. i Grada Bjelovara koji će građanima olakšati propisno odlaganje različitih vrsta otpada. Projekt je sufinanciran iz Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost i njihovo učešće je 80%, dok su Grad Bjelovar i Komunalac d.o.o. izdvojili preostali novac u istom iznosu.

Na području Grada Bjelovara postoje dva reciklažna dvorišta za odlaganje otpada s obzirom da prema broju stanovnika Grad Bjelovar ima zakonsku obvezu na dva reciklažna dvorišta.

4.4.2. Odlagalište otpada „Doline“

Odlagalište neopasnog otpada „Doline“ nalazi se oko 5km jugoistočno od centra Grada Bjelovara. Na sadašnjoj lokaciji odlagalište je smješteno od 16.11.1998.godine. Odlagalište otpada Doline je prvo odlagalište neopasnog otpada u Republici Hrvatskoj izgrađeno prema svim važećim zakonskim propisima uvažavajući sve mjere zaštite okoliša.

4.4.3. Projekt izgradnje kompostane na odlagalištu otpada „Doline“

Projekt izgradnje kompostane na odlagalištu otpada „Doline“ vrijedan je 1,9 milijuna eura, a financiran je iz Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Cilj provedbe projekta je „Izgradnja i opremanje postrojenja za biološku obradu odvojeno – sakupljenog biootpada na području Grada Bjelovara, ali i osam okolnih općina – Kapela, Nova Rača, Rovišće, Severin, Šandrovac, Velika Pisanica, Veliko Trojstvo i Zrinski Topolovac. Bjelovar je izgradnjom tog postrojenja, ali i sortirnice dobio jedan od najsuvremenijih oblika gospodarenja otpadom u državi.

4.4.4. Projekt izgradnje sortirnice

Projekt „Izgradnje i opremanje postrojenja za sortiranje“ odvojeno prikupljenog otpada Grada Bjelovara predstavlja najsuvremeniji sustav gospodarenja otpadom. Sortirnicom će se unaprijediti postojeći sustav odvojenog sakupljanja otpadnog papira, stakla, plastike, metala i ostalog komunalnog otpada, a provedbom projekta doprinosi se povećanju stope razvrstavanja i uporabe komunalnog otpada, kao i smanjenje njegovog odlaganja na odlagalištu. Projekt je vrijedan 6 milijuna eura, a 5 milijuna financirano bespovratnim sredstvima iz EU fondova te 150 000 eura iz nacionalnog fonda. Ovaj projekt direktno utječe na ispunjavanje ciljeva koje je postavila Europska komisija za kružno gospodarstvo ³.

³ Kružno gospodarstvo je model proizvodnje i potrošnje koji uključuje dijeljenje, posudbu, ponovno korištenje, popravljavanje, obnavljanje i reciklažu postojećih proizvoda i materijala što je dulje moguće. Na taj način produljuje se životni vijek proizvoda. <https://www.europarl.europa.eu/topics/hr/article/20151201STO05603/kruzno-gospodarstvo-definicija-i-koristi-koje-donosi>

4.4.5. Zeleni centar Bjelovar

Strateški projekt u najavi čiji je korisnik Komunalac d.o.o. Bjelovar, a partner Grad Bjelovar. Ukupna vrijednost projekta 12,183.953.81 eura gdje doprinos iz ITU-mehanizma⁴ iznosi 10.356.360,74 eura. To bi trebala biti gospodarsko – javna infrastruktura koja je predviđena za gospodarske manifestacije, sajmove i kongresna događanja čime će se povećati gospodarska aktivnost.

Unutar Zelenog centra uspostaviti će se prostorni segmenti namijenjeni unapređenju poljoprivredne proizvodnje prerade, a sadržavati će i javnu garažu gdje će biti i električna punionica za automobile, a planiran je i prezentacijski prostor za općine koje se nalaze unutar Većeg urbanog područja – Rovišće, Kapela, Veliko Trojstvo i Štefanje.

4.5. Obavljanje nadzora nad trgovačkim društvom Komunalac d.o.o.

Nadzor nad poslovanjem komunalnog trgovačkog društva osnivač provodi putem izvješća o poslovanju. Naime, Komunalac d.o.o. je dužan sukladno čl.250.,st.1. Zakona o trgovačkim društvima jednom godišnje podnijeti izvješće o stanju društva. U izvješću je prikazan razvitak i rezultat poslovanja društva kao i financijsko stanje uz opis glavnih rizika i nesigurnosti kojima je društvo izloženo. Naime, Izvješće sadržava opis realiziranih ulaganja u izvještajnoj godini, zatim o očekivanom razvoju društva u budućem razdoblju, djelovanju društva na području istraživanja i razvoja, o obavijesti o stjecanju vlastitih dionica društva ili o postojanju podružnice društva.

Nadalje, Izvješće sadržava i podatke o upotrebi financijskih instrumenata te podatke koji su važni za prosudbu stanja imovine društva, obveza, dobiti i gubitka, ciljeva upravljanja financijskim rizicima i politikama uključujući i politiku poduzimanja mjera zaštite od gubitka u pojedinim važnijim vrstama predviđenih poslova koji se posebno računovodstveno iskazuju kao i izloženost društva cjenovnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti i riziku tijeka gotovine⁵.

⁴ INTEGRIRANA TERITORIJALNA ULAGANJA predstavljaju mehanizam koji se po prvi puta koristi u Europskoj uniji u razdoblju 2014.-2020. godine, a koji omogućuje integriranje sredstava iz različitih europskih fondova i operativnih programa te ulaganje tih sredstava u aktivnosti kojima će se ojačati uloga gradova kao pokretača gospodarskog razvoja. <https://strukturnifondovi.hr/integrirana-teritorijalna-ulaganja/>

⁵ Izvješće Uprave o poslovanju i stanju TD Komunalac d.o.o. Bjelovar za 2023. 2.<https://www.komunalac-bj.hr>

Izvješće se podnosi na sjednici gradskom vijeću Grada Bjelovara gdje predsjednica uprave Komunalca daje obrazloženja vezana za Izvješće te odgovara na postavljena pitanja. Nakon toga slijedi glasovanje o prihvaćanju ili ne prihvaćanju Izvješća od strane gradskog vijeća. Izvješća se podnose i za svaku komunalnu djelatnost koju obavlja komunalno trgovačko društvo.

Nadalje, u odlukama o povjeravanju poslova trgovačkom društvu sastavni dio odluke je i način kontrole obavljanja komunalnih usluga. Kontrola se može vršiti putem vlastite stručne službe ili putem specijaliziranih stručnjaka. Naime ovdje se radi o vršenju javne službe koja je u nadležnosti jedinice lokalne samouprave konkretno Grada Bjelovara te postoji odgovornost za kvalitetno i pravodobno obavljanje komunalnih djelatnosti. U interesu je svakog čelnika jedinice lokalne samouprave da se lokalni poslovi obavljaju profesionalno, efikasno, efektivno, transparentno i u skladu sa programima Grada Bjelovara.

Sukladno Zakonu o komunalnom gospodarstvu za uskratu obavljanja komunalne usluge odgovoran je isporučitelj komunalne usluge, dok inspekcijskom nadzoru podliježu odredbe o općim uvjetima isporuke i cijene komunalnih usluga koje provode tržišni inspektori središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove gospodarstva. Komunalno trgovačko društvo u svom poslovanju nastoji ostvariti visoke standarde u njegovoj osnovnoj djelatnosti, a prema imovini društva mora se odnositi s pažnjom dobrog gospodarstvenika.

5. Zaključak

Jedinice lokalne samouprave odgovorne su za obavljanje poslova od lokalnog značaja te zbog toga na zakonu predviđen način osnivaju trgovačka društva, javne ustanove, sklapaju ugovore o koncesijama ili ugovore o obavljanju komunalnih djelatnosti. Trgovačko društvo je najučestaliji oblik obavljanja komunalnih djelatnosti jer se putem njega mogu obavljati sve komunalne djelatnosti, ali može obavljati i druge djelatnosti sukladno Zakonu o trgovačkim društvima.

Vlastitim pogonom obavljaju se komunalne djelatnosti manjeg opsega tj. u manjim jedinicama lokalne samouprave te se financiraju iz proračuna jedinice lokalne samouprave, stoga vlastiti pogoni nisu prikladni za veće jedinice lokalne samouprave jer zahtijevaju veći broj zaposlenih te veća financijska izdvajanja za tu svrhu. Javna ustanova se može također osnovati za obavljanje komunalnih djelatnosti no ona može obavljati samo one djelatnosti zbog kojih je osnovana. U praksi u Republici Hrvatskoj javne ustanove u manjoj mjeri obavljaju komunalne djelatnosti. Tako je osnovana Javna ustanova za odlaganje komunalnog i neopasnog tehnološkog otpada sjeverozapadne Hrvatske i Javna ustanova za zbrinjavanje komunalnog otpada istočne Slavonije (Sarvan, 2008). Za ugovore o koncesiji Zakon o komunalnom gospodarstvu je predvidio da se samo određene komunalne djelatnosti mogu obavljati putem ugovora o koncesiji, koncesija se daje na 5 godina dok se trgovačko društvo može osnovati na neodređeno vrijeme.

Grad Bjelovar je osnovao trgovačko društvo za obavljanje komunalnih djelatnosti te je odgovoran za pružanje usluga na svom području. Donosi Program održavanja komunalne infrastrukture prema kojem Komunalac d.o.o. usklađuje svoj Plan poslovanja.

Zajednički ostvaruju strateške programe kojima je cilj zaštita okoliša, zdravlje ljudi, unapređenje sektora komunalnog gospodarstva za područje Grada Bjelovara i okolice.

Partnerski odnos sa osnivačem može se vidjeti u Planu poslovanja Komunalac d.o.o. Bjelovar za 2024.godinu prema kojem se planira nastavak investicija u svrhu izgradnje zaokruženog sustava gospodarenja otpadom sukladno nacionalnoj strategiji, Plana razvoja Grada Bjelovara većeg urbanog području Bjelovar, kao i dostupnim izvorima sufinanciranja iz EU i nacionalnih fondova te suradnja u realizaciji investicija Grada Bjelovara, a koje su u funkciji obavljanja djelatnosti u djelokrugu rada društva (gradska groblja, prometnice-uređenje parkirališta i dr.).

Iz svega navedenog Komunalac d.o.o. je trgovačko društvo koje ostvaruju planove i programe osnivača, tj. Grada Bjelovara, ali samostalno odlučuju o vlastitoj organizaciji posla, o kontinuiranom usavršavanju i ulaganju u ljudske resurse jer u poslovanju i ostvarenju planova ključnu ulogu imaju zaposlenici koji doprinose kvalitetnijem poslovanju i ugledu društva.

Literatura

1. Antić, T. (1999). Sustav obavljanja komunalnih djelatnosti u Republici Hrvatskoj. *Hrvatska javna uprava* 1(4), 623-651.
2. Koprić, I. (2021). Lokalne javne službe u vrtlogu europeizacije. U: J. Barbić (ur.) *Službe od općeg interesa u pravu i politici Europske unije i njihov utjecaj na Republiku Hrvatsku* (str. 39-56). Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.
3. Sarvan, D. (2008). Obavljanje komunalnih djelatnosti kao javne službe. *Hrvatska javna uprava* 8(4), 1055-1086.
4. Tolić, V., Bolfek, B., Tokić, M. (2011). Načini obavljanja komunalnih djelatnosti u sustavu komunalnog gospodarstva. *Praktični menadžment* 2(1), 98-106.

Pravni izvori

1. Zakon o gospodarenju otpadom („Narodne novine broj 84/21, 142/22.)
2. Zakonu o komunalnom gospodarstvu ("Narodne novine", broj 36/95, 109/95, 21/96, 70/97)
3. Zakon o komunalnom gospodarstvu („Narodne novine“ broj 68/18, 110/18, 32/20)
4. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20)
5. Zakonu o sprečavanju sukoba interesa (Narodne Novine broj 26/11, 12/12, 126/12, 48/13, 57/15, 98/19)
6. Zakon o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23, 130/23)
7. Zakon o vodama (Narodne Novine 153/09 i 130/11)
8. Statut Grada Bjelovara („Službeni glasnik“ Grada Bjelovara broj 2/21.)
9. Proračun Grada Bjelovara za 2024.
10. Odluka o komunalnoj naknadi („Službeni glasnik“ Grada Bjelovara broj 9/22 i 7/23)
11. Odluka o komunalnom redu („Službeni glasnik“ Grada Bjelovara broj 1/19 i 4/23.)
12. Odluka o komunalnim djelatnostima („Službeni glasnik“ Grada Bjelovara broj 2/13, 1/18, i 2/20.)
13. Odluka o uvjetima i postupku za izbor kandidata za članove nadzornih odbora trgovačkih društava („Službeni glasnik“ Grada Bjelovara“, broj 6/19)

Internetske stranice

1. <https://www.bjelovar.hr>
2. <https://www.komunalac-bj.hr>
3. <https://www.fzoeu.hr>
4. <https://www.lokalni.hr>
5. <https://strukturnifondovi.hr/integrirana-teritorijalna-ulaganja/>
6. <https://www.europarl.europa.eu/topics/hr/article/20151201STO05603/kruzno-gospodarstvo-definicija-i-koristi-koje-donosi>

Popis tablica i grafikona

Tablice

Redni br.	Naziv tablice	Stranica
1.	Trgovačka društva za obavljanje komunalnih djelatnosti	15
2.	Ugovori o koncesiji	16
3.	Ugovori o obavljanju komunalnih djelatnosti	16
4.	Rashodi za izgradnju komunalne infrastrukture	23
5.	Rashodi za održavanje komunalne infrastrukture	23

Grafikoni

Redni br.	Naziv tablica	Stranica
1.	Prihodi proračuna	21
2.	Rashodi upravnog odjela za komunalne djelatnosti i uređenje prostora	22
3.	Rashodi upravnog odjela za komunalne djelatnosti i uređenje prostora u ukupnom proračunu	24